

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

Fremtidsfuldmagter[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Med loven om fremtidsfuldmagter er det blevet muligt at udpege en person - en fuldmægtig - til at håndtere personlige og økonomiske anliggender, hvis man ikke længere selv evner at træffe beslutning om disse forhold. En sådan fuldmagt giver en tryghed for fuldmagtsgiveren, men kan også give anledning til visse betænkeligheder, da fuldmagten kan række mange år frem i tid.

Folketinget vedtog i 2016 en lov om fremtidsfuldmagter, og loven er nu trådt i kraft med virkning fra den 1. september 2017.

En fremtidsfuldmagt er en fuldmagt, der skal træde i kraft, hvis og når udstederen (fuldmagtsgiveren) på et senere tidspunkt som følge af sygdom, svækket mental funktion eller helbred eller lignende, ikke længere har evne til at varetage sine økonomiske og/eller personlige forhold. Loven indebærer, at en person selv kan udpege, hvem der skal fungere som fuldmægtig for vedkommende.

Der har været stor interesse for ordningen, der imødekommer et reelt behov for at skabe tryghed omkring rammerne for et fremtidigt liv som sygdomsramt eller mentalt svækket.

Fuldmagter til at repræsentere en fuldmagtsgiver på et fremtidigt tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren ikke længere er habil, har været kendt gennem mange år. Men først nu er etableret en samlet ordning, der skal tage højde for de særlige problemer, der kan være knyttet til en fuldmagt af denne karakter.

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

Med klare, sammenhængende regler på området får både den sygdomsramte fuldmagtsgiver og fuldmægtigen en mere sikker retsstilling. Det samme gælder for den tredje-emand, f.eks. banker, offentlige myndigheder m.v., som fuldmægtigen indgår aftale med om fuldmagtsgiverens forhold. Eksempelvis kan nævnes et nødvendigt salg af den sygdomsramtes bolig, hvor usikkerhed om retsstillingen kan skabe store problemer for alle involverede parter, men hvor ovennævnte regler medfører en mere sikker retsstilling.

Justitsministeriet har udarbejdet en omfattende vejledning om fremtidsfuldmagter, som er tilgængelig på Tinglysningsrettens hjemmeside på <http://www.tinglysningsretten.dk/hvad/Pages/Fremtidsfuldmagter.aspx>. Her foreligger endvidere en grundig manual om fremgangsmåden ved digital oprettelse af en fremtidsfuldmagt i Fuldmagtsregisteret.

Nærmere om ordningen

En fremtidsfuldmagt kan efter loven oprettes af enhver, der er fyldt 18 år, og som er i stand til at handle fornuftsmæssigt.

Udpegelse af fuldmægtige

Fuldmagtsgiveren kan udpege én eller flere fuldmægtige. Fuldmægtigene kan eventuelt have forskellige beføjelser, jf. også nedenfor.

Fuldmagtsgiveren kan endvidere udpege såkaldt subsidiære fuldmægtige (alternative fuldmægtige), hvis den eller de primære fuldmægtige er forhindret i at varetage hvervet. Ægtefæller kan eksempelvis udpege hinanden og subsidiært et barn som fuldmægtig.

En fuldmægtig skal på det tidspunkt, hvor fuldmagten sættes i kraft, være fyldt 18 år og må ikke selv være under værgemål eller have oprettet en fremtidsfuldmagt, der er sat i kraft. Den sidstnævnte problemstilling kan f.eks. blive aktuel, hvis ægtefæller gensidigt har indsat hinanden som fuldmægtig. Sker der herefter det, at først den ene ægtefælle bliver dement, og dernæst den anden ægtefælle dement, kan ægtefællernes fremtidsfuldmagter ikke få virkning som oprindeligt planlagt.

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

I forhold til valg af fuldmægtig indeholder loven endvidere den stopklods, at statsforvaltningen ikke kan sætte en fremtidsfuldmagt i kraft bl.a. i tilfælde, hvor det på grundlag af de foreliggende oplysninger findes betænkeligt i forhold til en bestemt fremtidsfuldmægtig.

Hertil kommer, at fuldmagtsgiveren kan bestemme, at en tredjepart skal *"have indseende med, hvordan den, der har fremtidsfuldmagt, varetager sit hverv"*. Det må efter min opfattelse i almindelighed anbefales at udpege en sådan tredjepart - f.eks. en tredjepart, der er neutral i forhold til familien - til at have indseende i fuldmægtigens varetagelsen af hvervet.

Fuldmagtens indhold

En fremtidsfuldmagt kan omfatte både økonomiske og personlige forhold. Fuldmagten kan være generel, således at fuldmagten omfatter "alle" fuldmagtsgiverens økonomiske og personlige forhold.

Men fuldmagten kan også begrænses på forskellig måde, f.eks. til at angå kun økonomiske forhold eller kun personlige forhold. Fuldmagten kan endvidere begrænses yderligere til at angå ét eller flere bestemte forhold, f.eks. varetagelse af bestemte bankforretninger, varetagelse af salg eller udlejning af fast ejendom eller repræsentation over for kommunen i forbindelse med ansøgning om hjælp i hjemmet.

Fuldmagtsgiveren har med andre ord meget store frihedsgrader til at udforme og tilpasse en fremtidsfuldmagt til netop denne fuldmagtsgivers konkrete ønsker og behov. En sådan tilpasning og konkretisering bidrager efter min opfattelse til at øge trygheden og tilliden til ordningen.

Etablering af fremtidsfuldmagten

Etableringen af en fremtidsfuldmagt sker i to tempi: Dels oprettelsen og dels ikraftsættelsen af fuldmagten.

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

Oprettelse

En fremtidsfuldmagt skal for at være gyldig som udgangspunkt oprettes og underskrives digitalt i Fremtidsfuldmagtsregisteret via Tinglysningsrettens internetportal. På Tinglysningsrettens hjemmeside på den ovennævnte webadresse, <http://www.tinglysningsretten.dk/hvad/Pages/Fremtidsfuldmagter.aspx>., foreligger en grundig manual om fremgangsmåden ved digital oprettelse af en fremtidsfuldmagt i Fuldmagtsregisteret.

Endvidere skal den digitale fremtidsfuldmagt vedkendes for en notar, der skal afgive erklæring om fuldmagtsgiverens identitet, om hvorvidt fuldmagtsgiveren er i stand til fornuftsmæssigt at oprette fremtidsfuldmagten, om hvilke personer, der er til stede under notarialforretningen, og om andre omstændigheder, som kan være af betydning for fremtidsfuldmagtens gyldighed.

Dette sidste krav - vedkendelse for en notar - er nyt i forhold til det første lovforslag om fremtidsfuldmagter, som blev fremsat helt tilbage i december 2014, og er begrundet i et ønske om at sikre, at fuldmagtsgiverne fornuftsmæssigt er i stand til at give en fuldmagt, og ikke er undergivet et direkte pres fra andre personer til give fuldmagt.

En fremtidsfuldmagt er først oprettet i lovens forstand, når fuldmagten er registreret i Fremtidsfuldmagtsregisteret, og fuldmagtsgiveren har vedkendt sig fuldmagten over for notaren, som derefter digitalt har forsynet fuldmagten med en påtegning.

Personer, der er fritaget for kravet om at modtage digital post fra det offentlige, kan oprette en papirbaseret fremtidsfuldmagt, der indgives til og underskrives ved et personligt fremmøde hos statsforvaltningen. I disse tilfælde er det statsforvaltningen, der påser fuldmagtsgiverens identitet, at fuldmagtsgiveren er i stand til fornuftsmæssigt at oprette fremtidsfuldmagten, og at oprettelsen er udtryk for den pågældendes egen beslutning.

Fuldmagten sættes i kraft

Tankegangen bag etablering af fremtidsfuldmagter er, at fuldmagten oprettes med henblik på senere brug, nemlig på det tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren som følge af syg-

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

dom, svækket mental funktion eller helbred eller lignende ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten.

På dette tidspunkt kan Statsforvaltningen - på fuldmagtsgiverens eller fuldmægtigens initiativ - sætte fuldmagten i kraft efter en særlig procedure, der bl.a. omfatter drøftelser med fuldmagtsgiveren, underretning af fuldmagtsgiverens nærmeste pårørende og indhentelse af en lægeerklæring. Fuldmagten kan dog ikke sættes i kraft, hvis statsforvaltningen på grundlag af de foreliggende oplysninger finder det "betænkeligt".

En afgørelse om at sætte en fuldmagt i kraft skal tinglyses i Personbogen, således at fuldmagten bliver umiddelbart tilgængelig for aftaleparter og offentlige myndigheder, og fuldmægtigen bliver legitimeret til at råde.

Konsekvenser

Oprettelsen og ikraftsættelsen af fuldmagten indebærer, at fuldmagtsgiveren bliver umiddelbart berettiget og forpligtet overfor tredjemand ved fuldmægtigens handlinger i fuldmagtsgiverens navn og inden for fuldmagtens grænser.

Har fuldmagtsgiveren f.eks. givet fuldmægtigen fuldmagt til at hæve fuldmagtsgiverens pension på fuldmagtsgiverens konto i banken hver den 1., kan banken i tillid til fuldmagten udbetale pensionen til fuldmægtigen. Banken kan derimod ikke lade fuldmægtigen optage et lån i fuldmagtsgiverens navn og udbetale låneprovenuet til fuldmægtigen.

Det siger sig selv, at fuldmægtigen ved forvaltningen af fuldmagten har pligt til at varetage fuldmagtsgivers interesser, og herunder følge fuldmagtens anvisninger, og så vidt muligt inddrage fuldmagtsgiver, dennes ægtefælle mv., før fuldmagten anvendes i vigtigere forhold. I loven er medtaget flere udtrykkelige bestemmelser om fuldmægtigens varetagelse af sit hverv, som skal modvirke misbrug og anden uhensigtsmæssig adfærd fra fuldmægtigens side.

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

Efter lovforslaget har fuldmagtsgiveren endvidere pligt til at holde fuldmagtsgiverens midler adskilt fra sine egne midler, med mindre fuldmægtigen er fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever.

Har fuldmægtigen tilsidesat disse eller andre pligter som fuldmægtig, bliver fuldmægtigen erstatningsansvarlig overfor fuldmagtsgiveren for skade, der forvoldes ved forsætligt eller uagtsomt forhold. Det er altså ikke "ansvarsfrit" at være fuldmægtig, og en fuldmagt er - selvfølgelig ikke - en "blanco-check" til fuldmagtsgiverens formue.

Ændring og tilbagekaldelse af fuldmagt

Før en fremtidsfuldmagt er sat i kraft, kan fuldmagtsgiveren frit tilbagekalde fuldmagten og ændre fuldmagten på samme måde, som den er oprettet, dvs. ved ændring i Fremtidsfuldmagtsregisteret.

En person, der har afgivet en fremtidsfuldmagt, kan altså annullere denne, så længe vedkommende evner at varetage sine forhold.

Når fuldmagten er sat i kraft - dvs. på det tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren som følge af sygdom m.v. ikke længere evner at varetage sine forhold - kan fuldmagten tilbagekaldes eller ændres, men som udgangspunkt kun, hvis fuldmagtsgiveren forstår betydningen heraf. Tilbagekaldelse vil endvidere kunne komme på tale i visse andre tilfælde, ligesom fuldmagten i visse tilfælde ophører.

Tilsyn fra Statsforvaltningen

Statsforvaltningen skal efter loven føre tilsyn med fremtidsfuldmægtigen. Bliver Statsforvaltningen opmærksom på forhold, som må antages at stride mod fuldmagtsgiverens interesser, kan Statsforvaltningen iværksætte en undersøgelse af forholdet. Fremtidsfuldmægtigen skal i den forbindelse på Statsforvaltningens henvendelse give de oplysninger, der er nødvendige for tilsynet og efterkomme Statsforvaltningens pålæg.

Offentliggjort d. 7. oktober 2017

Bliver Statsforvaltningen bekendt med forhold, der gør det betænkeligt at opretholde fuldmagten, vil Statsforvaltningen kunne bringe fuldmagten til ophør. Det er i den forbindelse forudsat i lovforslaget til den vedtagne lov om fremtidsfuldmagter, at hvis en fuldmagt til en bestemt person ophører, og der ikke er andre fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, vil Statsforvaltningen kunne tage initiativ til at indlede en sag om etablering af værgemål for fuldmagtsgiveren.

Tilsynet og statsforvaltningens beføjelser i denne forbindelse er en vigtig, yderligere sikkerhed for, at en fremtidsfuldmagt fungerer efter hensigten.

Alle erfaringer viser, at fuldmagtsgivers forudsætninger for at etablere en fremtidsfuldmagt og for valg af fuldmægtig kan ændre sig væsentligt over tid, måske endog over en kortere tid. Hvad der ved fuldmagtens oprettelse kan fremtræde som en i enhver henseende naturlig og rimelig beslutning om en fremtidsfuldmagt, kan således med årene ændre sig drastisk.

Set i lyset af, at en fremtidsfuldmagt måske først bliver aktuel efter en længere eller meget lang årrække, er det derfor helt centralt, at der eksisterer et velfungerende tilsyn som en yderligere garanti for en relevant håndtering af fuldmagtsgiverens forhold.

— o —